

De voorbereidingen voor het jaarthema van 2010 zijn volop aan de gang. De bedoeling is deze te starten tegen het openingsweekend van januari. Er dient nog heel wat te gebeuren... Toch werd er deze maand eerst tijd gemaakt voor onze bijdrage aan de Nederlands-Hongaarse biljetletterproef. Deze nieuwsbrief staat dan ook volledig in het teken hiervan.

Een terugblik naar de negentiende eeuw...

Nederlands-Hongaarse Biljetletterproef

De afgelopen maand werkte de Historische Drukkerij aan een bijzonder project. Tijdens de heropening van het drukkerijmuseum Etten-Leur in oktober 2008, sprak Ronald Steur over een toekomstig project. Hij wilde een biljetletterproef maken. Hiervoor verzamelde hij margedrukkers die elk afzonderlijk een bijdrage konden leveren. Natuurlijk was de Historische Drukkerij bereid om mee te werken. Zulke initiatieven moeten aangemoedigd worden. Uiteindelijk bracht Ronald 47 kandidaten bijeen. De deelnemers kregen ieder een letter, cijfer of leesteken toegewezen met als opgave op een A3-vel een compositie van meerdere soorten biljetletters te maken. Daarnaast werd een tweede A3-vel gevraagd met een vrije toepassing van biljetletters. Een erg mooie opdracht! De Historische Drukkerij kreeg de letter 'U' toegewezen.

Een hels karwei...

Het was een hele karwei om al de letters, die door de omvang per reeks in dozen bewaard worden, uit te zoeken. Uit de ongeveer 150 reeksen werd uiteindelijk een tachtigtal U's weerhouden, sommigen met de bijhorende onderkastletter. Het vooropgezette formaat A3 kon niet behouden blijven indien we kozen voor een uitgebreid beeld van de collectie. Dit was trouwens de opzet van het project, een zo ruim mogelijk beeld krijgen van de houten letters die bewaard zijn. We kozen voor een groot formaat (gesneden formaat 64 x 85 cm), eenvoudig van lay-out, precies zoals een oude letterproef er uitzag. De Marinoni cilinderpers (1880) met een maximum formaat van 72 x 109 cm werd drukkbaar gemaakt om deze klus te klaren. De confrontatie met deelnemers die de afdrucken met proefpersen maken gaf extra spanning. Zulke drukkwaliteit is immer moeilijk te evenaren. Het werken op een industriële pers uit de negentiende eeuw met de beperkingen van het inktwerk in combinatie met de zware en moeilijke drukvorm zorgde voor heel wat gevloek en gesakker. Het zuiver afdrucken van iedere letter was zo goed als onbegonnen werk. Drukte de ene letter goed uit, en de naastliggende letter werd onderplakt, was het bij het terug opspannen van de vorm weer net andersom. Maar uiteindelijk werd het resultaat aanvaardbaar en konden de afdrucken gemaakt worden.

De drukvorm in de pers.

Beeldvanger!

De Beeldvanger is deze maand een originele foto van de speelkaartenfabrikant 'Biermans'. Foto's met binnenzicht van onze Turnhoutse drukkerijen zijn zeldzaam. Daarom geldt deze beeldvanger tevens als oproep. Bewaren jullie in de oude doos nog een foto van de werkzaamheden in onze drukkerijen? We zouden zeer blij zijn deze aan de collectie te mogen toevoegen. Indien je geen afstand kan nemen van de originele foto maken we ook graag een kopie.

Vrije toepassing...

Het tweede deel van het project omvat de vrije toepassing van houten letters. Dit keer niet meer met de beperking van de toegewezen letter maar gewoon een mooie affiche of collage. De Historische Drukkerij koos voor een affiche in drie kleuren die oproept voor het behoud van ons grafisch erfgoed. Bij het ontwerpen van een affiche denkt een grafisch geschoolde wel eens terug aan zijn schooltijd. Daar leerde men welke combinaties van letterfamilies absoluut niet konden en hoe de uitlijning diende te gebeuren. Oh wee als je durfde zondigen tegen al deze regels!

Maar kijk eens naar oude affiches. Prachtig hoeveel variatie aan lettersoorten en -types ze bevatten. Het leken wel letterproeven op zich! Zo zou ook onze affiche moeten worden. Een combinatie van oude en nieuwe normen. De brug tussen verleden en heden, dat is toch waar onze grafische musea voor staan?!

En dan het drukproces zelf. Ook nu weer kwamen we bij de beperkingen van de machine. Enkele problemen konden omzeild worden door extra drukgangen in te lassen. Om deze affiche te drukken gebruikten we er vijf. En om kritisch te blijven: in feite waren twee extra drukgangen nodig om de verarming van inkt op bepaalde plaatsen ongedaan te maken.

Van deze affiche zijn meer exemplaren gedrukt dan nodig voor het project van de Biljetletterproef. Interesse in één of meerdere exemplaren? Ze zijn gratis!

Je kan deze reserveren en afhalen in de Historische Drukkerij. Geen verzending.

Reserveren via :

info@historischedrukkerij.be

Meer foto's van dit project kan je terugvinden op de Facebookpagina van de Historische Drukkerij. Ook via deze rechtstreekse link :

<http://www.facebook.com/album.php?aid=6414&id=1773771741&l=be14d818b7>

Zaterdag 7 en zondag 8 november is het Boekkunstbeurs in de Pieterskerk in Leiden.

De resultaten van de Nederlands-Hongaarse Biljetletterproef zullen hier op zaterdag 8 november om 12 uur voorgesteld worden.

De oplage van de complete Biljetletterproef is 55 exemplaren, waarvan 47 voor de deelnemers.

Overige exemplaren zullen worden verkocht. De opbrengst daarvan is voor de kosten van de doos waarin al de werken verzameld zullen worden en voor ondersteuning van de deelname van Hongaars-Roemeense studenten.

Informatie: ronaldsteur@hotmail.com

Prijs van de doos: 300 Euro.

Volgend weekend, 24 en 25 oktober, is de Historische Drukkerij open tussen 13 en 17 uur.

Steenweg op Mol 84, 2300 Turnhout

Gezocht : Medewerkers !!

De Historische Drukkerij blijft groeien. Wat eens begon als een hobby is op enkele jaren tijd uitgegroeid tot een erkende speler binnen het vakgebied van het grafische erfgoed. En die groei mag niet afgeremd worden!

Geregeld stoten we tegen de grens van onze mogelijkheden waardoor we vele projecten niet kunnen realiseren. Zoveel ideeën wachten nog op uitvoering. Hiervoor zijn we op zoek naar vrijwillige medewerkers. Wie beogen we? Iedereen die zich creatief wil uitleven en een gezonde honger heeft om binnen het kader van de Historische Drukkerij actief bezig te zijn. Heb je enkele uren of zelfs enkele dagen per maand zin om het team te versterken? Uitwerken van projecten, ontwerpen, letterzetten, drukken, ontvangst van bezoekers, inventarisatie, het opzetten van een vzw,... er zijn nog zoveel handen tekort. Heb je niet de kennis maar wel veel 'goesting'? Geen probleem, alles wordt hier ter plaatse aangeleerd.

En hou er rekening mee, eenmaal het lood door je aderen stroomt, raak je het nooit meer kwijt!

Openingsweekends 2009/2010

2009	2010
24-25 januari	23-24 januari
21-22 februari	27-28 februari
28-29 maart	27-28 maart
25-26 april	24-25 april
23-24 mei	22-23 mei
27-28 juni	26-27 juni
25-26 juli	24-25 juli
22-23 augustus	21-22 augustus
26-27 september	25-26 september
24-25 oktober	23-24 oktober
21-22 november	27-28 november

Telkens open van 13 tot 17 uur.
Vrije toegang

HISTORISCHE DRUKKERIJ TURNHOUT

Steenweg op Mol 84 – 2300 Turnhout

Telefoon: +32 (0) 14 42 00 34

e-mail: info@historischedrukkerij.be

www.historischedrukkerij.be